

ТЕОРЕТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Стаття присвячена одній з актуальних проблем післядипломної педагогічної освіти – розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи для впровадження в закладів загальної середньої освіти стратегії “Здоров'я через освіту”. Для реалізації цієї мети застосовано теоретичне моделювання процесу післядипломного професійного зростання вчителя-предметника, з урахуванням не лише специфіку фахової діяльності педагога, а і його досвіду, віку, ставлення до власного здоров'я та ін. Розглянуто особливості безперервного професійного розвитку вчителів, які викладають у 5-9 класах предмети освітніх галузей “Математика”, “Природознавство”, “Технології”, “Мови і літератури”, “Суспільствознавство”, “Мистецтво”.

Основна увага зосереджена на конструюванні основних етапів розгортання досліджуваного процесу в системі післядипломної освіти та їх обґрунтуванні. Автором статті спроектовано цільовий, концептуальний, організаційно-діяльнісний та діагностичний етапи теоретичної моделі розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителя основної школи у системі післядипломної освіти. Модель передбачає проектування і реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії вчителя, визначення організаційно-педагогічних умов для забезпечення удосконалення здоров'язбережувальної діяльності педагога основної школи з метою забезпечення позитивної динаміки розвитку цієї його характеристики у процесі неперервної професійної освіти

Запропонована модель включає систему структурних і функціональних компонентів, які забезпечують розвиток професійно-особистісних якостей і здатностей, зумовлюють індивідуалізацію траєкторії професійно-особистісного розвитку та вдосконалення педагогічної майстерності учителів-предметників основної школи. Структурно-функціональна модель розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної освіти виступає як аналогія і є проміжною ланкою між висунутими теоретичними положеннями та можливістю їх подальшої перевірки в реальному освітньому процесі.

Ключові слова: *здоров'язбереження, учитель основної школи, здоров'язбережувальне освітнє середовище, здоров'язбережувальна компетентність учителя, здоров'язбережувальна діяльність учителя, система післядипломної освіти, структурно-функціональна модель, модель розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної освіти.*

В умовах інтеграції України до європейського співтовариства важливість і необхідність піклування про здоров'я громадян на загальнодержавному рівні була зафіксована законодавчими ініціативами ще у 2004 році, зокрема у Розділі V Закону України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” (2004) пріоритетною сферою реформування визначено охорону здоров'я українців [10]. Згодом у 2011 році була розроблена і схвалена Загальнодержавна програма “Здоров'я – 2020: український вимір” [2], метою якої є “збереження та зміцнення здоров'я, профілактика та зниження показників захворюваності”. Реалізація цієї програми передбачає зокрема: впровадження в освітніх

зкладах стратегії “Здоров’я через освіту”, зниження рівня “поширеності основних факторів ризику здоров’я, насамперед куріння, зловживання алкоголем, незбалансованого харчування, надмірної ваги тіла, вживання наркотичних препаратів, низької фізичної активності, артеріальної гіпертензії тощо”, формування державної системи безперервного медико-гігієнічного навчання і виховання, у тому числі – через сферу загальної освіти.

Водночас науковці працюють над дослідженням медичних, валеологічних, культурологічних, педагогічних та інших аспектів проблеми збереження здоров’я українців.

У публікації результатів своїх наукових пошуків О. Лавриненко доводить необхідність здійснення систематичної роботи “в першу чергу, у середніх та вищих навчальних закладах ... І почати формування правильної позиції слід із вчителів та викладачів, які працюють у такого роду закладах ... на території України з метою формування у них правильних цінностей та орієнтирів, які у подальшому будуть доноситися до школярів та студентів” [3].

Продовжуючи думку дослідника, у поєднанні з офіційними статичними даними МОЗ України та результатами власних педагогічних спостережень, бесід з експертами, тощо, ми дійшли узагальненої думки, що для здійснення такої освітньої діяльності вчителі закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) повинні бути компетентними у питаннях здоров’язбереження, в них мають бути сформовані і розвинені професійно важливі якості та здатності, як от: бажання вести здоровий спосіб життя та стежити за станом власного здоров’я, прагнення до вдосконалення власної професійної діяльності на засадах здоров’язбереження, здатність до оволодіння актуальною інформацією щодо підтримки здоров’я та профілактики ризику професійних захворювань, активність у пошуку і відборі інформації про теоретичні аспекти удосконалення здоров’язбережувального освітнього середовища ЗЗСО, розвинені вміння щодо моніторингу стану свого здоров’я та оцінки стану здоров’я оточуючих в цьому середовищі, уміння використовувати здоров’язбережувальні технології, активні та інтерактивні методи навчання у своїй професійно-педагогічній діяльності, уміння вибудовувати її на засадах превентивного здоров’язбереження, здійснення продуктивних педагогічних дій на основі набутих знань про організацію здорового способу життя, зокрема – дотримання санітарно-гігієнічних вимог, режимів харчування, відпочинку і сну, занять фізичною культурою тощо.

У зв’язку з розбудовою Нової української школи, зокрема – її початкової ланки (йдеться про створення законодавчої бази, освітніх стандартів, розробку порадників, посібників, вказівок, тощо, для всіх учасників освітнього процесу на всіх рівнях, у тому числі в он-лайн форматі) останніми роками маємо значну кількість дисертаційних досліджень, присвячених розв’язанню окресленої проблеми (В. Бутенко, О. Ландо, Т. Осадченко та ін.), причому зорієнтованих здебільшого на етап формування компетентного вчителя початкової школи у педагогічному ЗВО, а не на його подальший неперервний професійний розвиток і вдосконалення в системі післядипломної освіти.

Натомість, вважаємо за доцільне зосередити свою увагу на особливостях функціонування основної школи, тобто освітнього середовища ЗЗСО II ступеня, а саме – на здоров'язбережувальній діяльності вчителів, які викладають у 5-9 класах предмети освітніх галузей “Математика”, “Природознавство”, “Технології”, “Мови і літератури”, “Суспільствознавство”, “Мистецтво”, адже наукові розвідки Т. Бондаренко, Т. Воронцової, О. Микитюк, Т. Миронюк, В. Успенської, Н. Поліщук та ін. висвітлюють основні аспекти удосконалення вчителів, які викладають предмети освітніх галузей “Здоров'я і фізична культура” та Основи здоров'я”. Спираючись на результати досліджень згаданих науковців, під *здоров'язбережувальною компетентністю учителя основної школи* ми розуміємо міжпредметне особистісне утворення, інтегральну характеристику педагога, яка включає знання, вміння, навички, компетенції, мотивацію, досвід та визначає його здатність здійснювати професійну діяльність на засадах здоров'язбереження. Ураховуючи позиції дослідників післядипломної педагогічної освіти, під поняттям *розвиток* розуміємо процес удосконалення професійно-особистісних здатностей учителів основної школи.

Для того, щоб розвинути в учителя основні складові здоров'язбережувальної компетентності (ЗЗК) та засвідчити володіння нею на необхідному рівні, нам потрібно чітко уявляти структуру і зміст процесу удосконалення досліджуваної компетентності. Для реалізації цієї мети доцільно вдатися до *теоретичного моделювання* процесу післядипломного професійного зростання вчителя-предметника, при чому потрібно ураховувати не лише специфіку фахової діяльності педагога, а і його досвід, вік, ставлення до власного здоров'я тощо.

Мета статті – конструювання та опис **поетапної моделі** розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної освіти.

Ретроспективний аналіз наукових праць засвідчив, що проблематику моделювання процесу удосконалення педагогічної діяльності досліджували такі вчені, як К. Гнезділова, Є. Лодатко, В. Монахов, **А. Москальова, І. Підласий, О. Самборська, В. Успенська, Н. Хараджян** та ін. У своїх працях вчені висвітлили основні дискусійні аспекти моделювання і запропонували тлумачення низки ключових понять, алгоритми побудови моделей та підходи до виділення їх структурних компонентів.

Так, **І. Підласий у своєму підручнику пише про те, що педагогічне моделювання сприяє оптимізації структури навчального матеріалу; планування освітнього процесу; управлінню пізнавальною діяльністю й освітньо-виховним процесом; діагностиці, прогнозуванню, проектуванню навчання [8].**

В. Монахов стверджує, що моделювання – це розроблення та створення формальної моделі педагогічного процесу або його складників, що відображає основні ідеї, методи, форми, засоби, прийоми й технологічні рішення, які надалі підлягають експериментальному вивченню в умовах педагогічного процесу [5, с. 80].

Дослідниця О. Самборська трактує модель як “розгорнуту програму, що охоплює напрями досягнення поставленої мети та має певну структурну організацію” [11, с. 154]. У своєму дослідженні вона вказує на існуюче у наукових розвідках розмежування моделей: предметне моделювання передбачає відображення геометричних, фізичних, динамічних, функціональних характеристик предмета моделювання, а знакове – представлене в схемах, графіках, таблицях. Водночас дослідниця фіксує тенденцію до застосування у педагогічних працях структурно-функціональних моделей.

А. Москальова вбачає функціональне призначення моделі у наданні допомоги досліднику задля розуміння суті, пояснення досліджуваного процесу, прогнозуванні результатів функціонування і розвитку системи, а також – в ілюструванні досліджуваного процесу. Насамкінець у модель закладено можливості проектування та оцінки процесу, визначення його внутрішніх механізмів та можливостей керування ним [6].

Щодо моделювання процесу підвищення кваліфікації вчителів, то за твердженням В. Успенської, воно “допомагає створити зразок досліджуваного об’єкта,.. передбачити його структуру, властивості, взаємозв’язки між елементами” [12, с. 18-19], а також – розкрити етапність здійснюваної експериментальної роботи.

Отже, внаслідок наукового пошуку з’ясовано, що розвиток здоров’язбережувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної освіти стане значно ефективнішим в разі використання методу педагогічного моделювання. Модель дасть змогу зрозуміти, що саме необхідно розвивати, зіставити її з тим, що вже сформовано. На основі моделі можна сформулювати теоретичні аспекти, більш глибоко пізнати структуру й механізм взаємодії аналізованої системи, що забезпечить достовірність оброблення отриманих результатів.

Таким чином нами спроектовано теоретичну модель розвитку здоров’язбережувальної компетентності вчителя основної школи у системі післядипломної освіти, яка передбачає визначення організаційно-педагогічних умов для забезпечення удосконалення здоров’язбережувальної діяльності педагога ЗЗСО II ступеня з метою забезпечення позитивної динаміки розвитку цієї його характеристики. Далі схарактеризуємо основні *етапи* змодельованого процесу, що об’єктивно зумовлений чинниками – як зовнішніми (соціальним замовленням на компетентного вчителя, що спричинене зростанням запитів суспільства), так і внутрішніми (реалізацією особистих потреб і запитів педагога). Ми вважаємо їх своєрідними “активаторами” професійно-особистісного розвитку учителя, які почергово включаються у процес його неперервного удосконалення, формуючи індивідуальну траєкторію покрокових змін і набутті якісно нових станів.

Цільовий етап удосконалення вчителів основної школи у системі післядипломної освіти представлений метою нашого дослідження –

забезпечення можливостей для безперервного розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогів.

У закладі загальної середньої освіти II ступеня виконання вчителем-предметником професійних обов'язків передбачає одночасне формування в учнів предметних компетентностей та забезпечення визначеної атестаційними вимогами реалізації “наскрізних ліній” освіти, зокрема соціально значимої надпредметної теми “Здоров'я і безпека” (означеної в державному стандарті базової загальної середньої освіти). Піклування і турбота про стан здоров'я українських школярів засвідчує необхідність удосконалення професіоналізму вчителів-предметників у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища, у розв'язанні освітніх проблем здоров'я, що виникають у нових соціально-економічних умовах. Робота в цьому напрямі є актуальною з огляду на реформаційні процеси, які відбуваються у вітчизняній системі шкільної освіти: одним з головних пріоритетів Нової української школи є розвиток у дітей і підлітків ключових психосоціальних компетентностей – соціальної і здоров'язбережувальної.

Концептуальний етап моделі вміщує низку загальнодидактичних та специфічних *наукових підходів*, які будуть застосовані для розв'язання проблеми (компетентнісний, особистісно-орієнтований, аксіологічний, діяльнісний, андрагогічний, акмеологічний), та засадничих *принципів* (науковості, доступності, системності, індивідуалізації), які є сталими для досліджень з теорії та методики професійної освіти [1], присвячених удосконаленню педагогічної майстерності вчителів, зокрема у системі післядипломної освіти, тому зараз не вбачаємо необхідності докладно зупинятись на описі їх застосування.

На цьому ж етапі визначаємо структурно-компонентний склад ЗЗК. Дослідники процесу формування та прояву компетентностей, зокрема В. Ягупов [13] і О. Ландо [4], виявили, що загальна (професійна) компетентність учителя враховує різні *аспекти* його діяльності – інтелектуальний (когнітивний), професійний (фаховий) і особистісний (суб'єктний), які взаємодоповнюють один одного та сприяють їх комплексному і системному прояву в конкретній ситуації в процесі здійснення професійно-педагогічної діяльності та за необхідності можуть компенсувати недостатній розвиток певних компонентів, зокрема його здоров'язбережувальної компетентності.

У нашому дослідженні основну увагу зосереджено увагу на виокремленні в складі ЗЗК основних структурних *компонентів* (мотиваційно-ціннісний – наявність позитивної мотивації до професійно-педагогічної діяльності на засадах здоров'язбереження та прагнення до її вдосконалення, усвідомлення цінності здоров'я і здоров'язбереження як світоглядної орієнтації; когнітивний – наявність знань про здоров'я і здоров'язбереження учасників освітнього процесу, про основні напрями здоров'язбережувальної діяльності вчителя-предметника основної школи; технологічно-діяльнісний – наявність умінь щодо використання здоров'язбережувальних технологій і здійснення професійно-педагогічної діяльності на засадах превентивного

здоров'язбереження) та їх удосконаленні.

Організаційно-діяльнісний етап розвитку включає процес проектування та реалізації індивідуальної траєкторії розвитку ЗЗК вчителя основної школи, оскільки ключовою фігурою досліджуваного процесу є особистість вчителя-предметника, який націлений на постійне вдосконалення, як на курсах підвищення кваліфікації, так і в міжкурсовий період.

Оскільки в післядипломній педагогічній освіті індивідуальний навчальний план учителя реалізує його індивідуальну освітню траєкторію [9, С.6], тому одним з визначальних складників (ядром) і запорукою ефективності проектованої моделі обґрунтовано вважаємо побудову та реалізацію *індивідуальної траєкторії розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителя-предметника основної школи*, яка передбачає удосконалення його здатності провадити здоров'язбережувальну діяльність, самовдосконалюватись, піклуватись про власне здоров'я у всіх його проявах (фізичному, емоційному, інтелектуальному, духовному і соціальному) тощо. До перспективних шляхів безперервного професійного розвитку вчителя основної школи відносимо: підвищення кваліфікації, стажування, самоосвіту, формальну (додаткову), інформальну та неформальну освіту, досвід, участь у проєктах різного рівня (міжнародних, всеукраїнських, регіональних тощо).

На цьому етапі передбачаємо, що відповідні підрозділи закладів післядипломної освіти мають забезпечити науково-методичний супровід професійно-педагогічної взаємодії суб'єктів освітньої діяльності для розвитку ЗЗК вчителів основної школи, представленого комплексом дидактичних форм, методів, засобів і технологій навчання та методичними розробками (виконання експериментальної роботи вбачається можливим на базі Науково-методичної лабораторії основ здоров'я, безпеки життєдіяльності та охорони праці КЗ "Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського" [7]), а також – здійснити виявлення, обґрунтування і створення комплексу взаємопов'язаних *організаційно-педагогічних умов*, серед яких:

– формування стійкої мотивації до професійного самовдосконалення, розвиток усвідомленої потреби у фізичній активності та актуалізація ціннісного ставлення до здоров'я (*можливість реалізації цієї умови вбачаємо в організації тренінгу з розвитку ціннісного ставлення до здоров'я (свого й оточуючих) з опором на внутрішнє бажання провадити професійну діяльність без шкоди для здоров'я свого та учнів і колег; індивідуальному консультуванні та підтримці, заохоченні свідомого планування вчителями свого життя на найближчі 5-7 років у вигляді реально обґрунтованої програми самовдосконалення, основні положення якої націлені на зміцнення здоров'я та усунення, подолання, нівелювання професійних ризиків тощо*);

– забезпечення взаємозв'язку змісту освітнього процесу підвищення кваліфікації з повсякденною професійно-педагогічною діяльністю та стимулювання вчителів до рефлексії (*акцент у післядипломному навчанні педагогів на поліпшення його якості і забезпечення неперервності*

(спираємось на базові механізми самооцінки, саморозвитку і рефлексії) – вбачаємо ефективність реалізації цієї умови в експериментальній роботі з мішаними групами (об'єднання в одній команді фахівців різного фахового спрямування), що уможлиблює залучення ресурсів і можливостей взаємонавчання, робота може бути здійснена, наприклад, у формі семінарів-толок тощо);

– збагачення практичного досвіду зі створення безпечного дружнього до дитини освітнього середовища та впровадження превентивних здоров'язбережливих проектів відповідно до запитів і потреб учителів (реалізація цієї умови на курсах підвищення кваліфікації та міжкурсовий період вбачається в активному використанні колективних форм роботи, зокрема, шляхом розробки й запровадження авторського семінару-тренінгу з розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів-предметників ЗЗСО II ступеня за участю вчителів “Фізичної культури” і “Основ здоров'я”; заохочення до участі у реалізації превентивних здоров'язбережливих проектів та заходах, спрямованих на здоров'я, а також – реалізацію програми індивідуального консультування (методичного коучингу) вчителів).

Зауважимо, що удосконалення ЗЗК вчителів основної школи передбачає виконання перелічених умов, але ми не ставимо собі за мету визначення всіх можливих організаційно-педагогічних умов, які можуть мати позитивний вплив на розвиток досліджуваної нами компетентності, а обмежуємося лише тими, що, на наше переконання, є найсуттєвішими і цілком або більшою мірою можуть забезпечити досягнення окресленої мети. Додамо, що сформульовані умови перебувають між собою не в ієрархічних, а в координативних відносинах. Ефективність їх упровадження буде перевірено шляхом діагностування для вивчення проявів набутого раніше рівня ЗЗК, визначення та констатації наявного.

Діагностувальний етап презентований з'ясуванням прояву низки визначених критерії (з показниками) та встановленням рівня – ініціативного (високого), достатнього (середнього) чи базового (низького). Відповідно два найнижчі рівні потребують окремої додаткової цілеспрямованої роботи з коригування та пошуку резервів у побудові індивідуальної траєкторії розвитку вчителя. Це зумовлено ідеалістичним прагненням до забезпечення можливостей стимулювання у вчителів-предметників постійного розвитку ЗЗК, який є динамічним за своєю природою, а також – розумінням процесу поетапного удосконалення/набуття особистістю досліджуваних якостей з позицій висхідного колового руху (за теорією “спіральної динаміки” американського психолога К.Грейвса, за допомогою якої він пояснює розвиток парадигми людського мислення).

Очікуваним **результатом** реалізації упровадження моделі є позитивна динаміка розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителя основної школи у процесі неперервної професійної освіти, тобто їх перехід на вищий рівень.

Отже, у сконструйованому проекті моделі визначено наукові підходи,

принципи, зміст, організаційно-педагогічні умови, навчально-методичний супровід, які необхідні для розвитку основних компонент ЗЗК, а також відображено елементи оцінки і опису результатів досліджуваного процесу. Передбачаємо, що освітній процес, побудований на основі розробленої моделі, уможливить досягнення *мети* – забезпечення можливостей для розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителя-предметника ЗЗСО II ступеня. Запропоновану модель розглядаємо як засіб організації практичних дій, спрямованих на досягнення означеної мети. Розроблена модель є структурно-функціональною, містить сталі (конкретна мета та чинники, які забезпечують її досягнення) та варіативні (засоби досягнення основного завдання) складові. Вона цілісна, адже всі її компоненти взаємопов'язані, мають певне змістове навантаження і працюють на *результат* – розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителя основної школи у післядипломній освіті.

Висновки. Запропонована модель розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної освіти включає систему структурних і функціональних компонентів, які забезпечують розвиток професійно-особистісних якостей і здатностей, зумовлюють індивідуалізацію траєкторії розвитку ЗЗК, непевну професійну освіту та вдосконалення педагогічної майстерності учителів-предметників основної школи.

Перспективи наукових пошуків вбачаємо в побудові схематичного зображення з подальшою експериментальною перевіркою ефективності практичної реалізації розробленої моделі в процесі експериментальної роботи в системі післядипломної освіти задля удосконалення алгоритму побудови освітньої траєкторії професійного розвитку досліджуваних учителів.

Використана література:

1. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. 278 с.
2. Концепція Загальнодержавної програми "Здоров'я – 2020: український вимір": розпорядження Каб. Міністрів України від 31.10.2011 р. № 1164-р. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nras/244717787>.
3. Лавриненко О. О. Поширення валеологічних знань серед населення як пріоритетний напрям державної політики у сфері охорони здоров'я. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія "Валеологія: сучасність і майбутнє". Харків, 2017. Випуск 22. С. 98-103.
4. Ландо О. А. Управління формуванням здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів початкової школи у педагогічних коледжах : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06 / ДВНЗ "УМО". Київ, 2015. 232 с.
5. Монахов В. М. Педагогическое проектирование – современный инструментарий дидактических исследований. Школьные технологии. 2001. № 5. С. 75-89.
6. Москалева А. С. Модель процесса формирования готовности к здоровьесберегающей деятельности у будущих социальных педагогов. Профессиональное образование. Столица. 2010. № 4. С. 45.
7. Науково-методична лабораторія основ здоров'я, безпеки життєдіяльності та охорони праці КЗ "Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя

Сухомлинського”: Досвід. Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1RtMkT0y8KZSRegD7huB8Q-KgD2LnhqT8>.

8. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс : учебник для студ. пед. вузов. Общие основы. Процесс обучения. Москва: Просвещение, 2007. Кн. 1, С. 13-70.
9. Положення про організацію освітнього процесу КЗ “Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського”, 2017. 17 с. Режим доступу : http://koippo.kr.ua/arhiv/2018/pol_org_osv_proz_kz_koippo_2017.pdf
10. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 29. Ст. 367.
11. Самобрська О. В. Підготовка майбутніх магістрів технологічної освіти до моніторингу навчальних досягнень студентів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2018. 326 с.
12. Успенська В. М. Модель розвитку професійної компетентності вчителів основ здоров'я у процесі підвищення кваліфікації. Імідж сучасного педагога, 2015. № 2(151), С. 15-19.
13. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. Наукові записки. Том 71. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2007. С. 3-8.
Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6871/Yagupov_Svy%60stun_KOMPETENTNISNY%60J_PIDXID.pdf?sequence=3&isAllowed=y.

References:

1. Honcharenko S. U. (2008) Pedagogicheskie doslidzhennia: Metodolohichni porady molodym naukovtsiam [Pedagogical research: Methodological advice to young scientists]. Kyiv-Vinnytsia, 278 p. [in Ukrainian]
2. Kabinet Ministriv Ukrainy. Kontseptsiia Zahalnodержavnoi prohramy “Zdorovia – 2020: ukrainskyi vymir” [The Cabinet of Ministers of Ukraine. The concept of the National Health 2020 Program: The Ukrainian Dimension] (2011). URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/244717787>. [in Ukrainian]
3. Lavrynenko O. O. (2017) Poshyrennia valeolohichnykh znan sered naseleння yak priorytetnyi napriam derzhavnoi polityky u sferi okhorony zdorovia [Dissemination of valeological knowledge among the population as a priority area of public health policy]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Seriiа “Valeolohiia: suchasnist i maibutnie”, 22. P.98–103. [in Ukrainian]
4. Lando O. A. Upravlinnia formuvanniam zdoroviazberезhуvalnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoі shkoly u pedahohichnykh koledzhakh [Management of formation healthsave competence of future primary school teachers in teacher training colleges] : dis of cand. pedag. science : 13.00.06 / DVNZ “UMO”. Kyiv, 2015. 232 p. [in Ukrainian]
5. Monahov V. M. (2001) Pedagogicheskoe proektirovanie – sovremennyiy instrumentariy didakticheskikh issledovaniy [Pedagogical design – a modern toolkit for didactic research]. Shkolnyie tehnologii, 5. P.75–89. [in Russian]
6. Moskaleva A. S. (2010) Model protsessа formirovaniya gotovnosti k zdorovesberegayushey deyatelnosti u buduschih sotsialnykh pedagogov [The model of the process of formation of readiness for health-saving activities among future social educators]. Professionalnoe obrazovanie, 4. P.45. [in Russian]
7. Naukovo-metodychna laboratoriiа Naukovo-metodychna laboratoriiа osnov zdorovia, bezpeky zhyttiediialnosti ta okhorony pratsi KZ “Kirovohradskyi oblasnyi instytut pislidiplomnoi pedahohichnoi osvity imeni Vasylia Sukhomlynskoho”: Dosvid [Scientific and methodological laboratory of health, safety and health of Vasyl Sukhomlynsky Institute of Postgraduate Pedagogical Education of Kirovohrad Region: Experience]. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1RtMkT0y8KZSRegD7huB8Q-KgD2LnhqT8>. [in Ukrainian]
8. Podlasyiy, I. P. (2007) Pedagogika. Novyyiy kurs: uchebnik dlya stud. ped. vuzov. Obschie osnovyi. Protsess obucheniya [Pedagogy. New course: a textbook for students. ped. universities. General basics. Learning process]. Moskva: Prosveschenie. Book 1. P.13-70. [in Russian]
9. Polozhennia pro orhanizatsiiu osvithnoho protsesu KZ “Kirovohradskyi oblasnyi instytut pislidiplomnoi pedahohichnoi osvity imeni Vasylia Sukhomlynskoho” [Regulations on the organization of educational process of Vasyl Sukhomlynsky Institute of Postgraduate Pedagogical Education of Kirovohrad Region], 2017. 17 p. URL: http://koippo.kr.ua/arhiv/2018/pol_org_osv_proz_kz_koippo_2017.pdf [in Ukrainian]
10. Zakon Ukrainy “Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu” [Law of Ukraine “About the National Program of Adaptation of the Legislation

- of Ukraine to the Legislation of the European Union”] (2004). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 29. St. 367. [in Ukrainian]
11. Samobrska O. V. (2018) **Pidhotovka maibutnikh mahistriv tekhnolohichnoi osvity do monitorynhu navchalnykh dosiahnen studentiv [Training Future Masters in Technology Education for Monitoring Academic Achievements of Students]** : dis of cand. pedag. science : **13.00.04 / Khmelnytskyi natsionalnyi universytet. Khmelnytskyi. 326 p.** [in Ukrainian]
 12. Uspenska, V. M. (2015). Model rozvytku profesiinoi kompetentnosti vchyteliv osnov zdorovia u protsesi pidvyshchennia kvalifikatsii [The model of professional competence development of health basics teachers in the training process]. Imidzh suchasnoho pedahoha, 2(151), 15–19. [in Ukrainian]
 13. Iahupov V. V., Svystun V. I. (2007) Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky fakhivtsiv u systemi vyshchoi osvity [Competent approach to training in higher education]. Naukovi zapysky. Tom 71. Pedahohichni, psykholohichni nauky ta sotsialna robota. P.3–8. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6871/Yagupov_Svy%60stun_KOMPETENT-NISNY%60J_PIDXID.pdf?sequence=3&isAllowed=y. [in Ukrainian]

ЖЕЛЕЗНОВА Т. П. Теоретическое моделирование развития здоровьесберегающей компетентности учителей основной школы.

Статья посвящена одной из актуальных проблем последипломного педагогического образования – развитию здоровьесберегающей компетентности учителей основной школы для внедрения у заведений общего среднего образования стратегии "Здоровье через образование". Для реализации этой цели применено теоретическое моделирование процесса последипломного профессионального роста учителя-предметника, с учетом не только специфики профессиональной деятельности педагога, но и его опыта, возраста, отношения к собственному здоровью и др. Рассмотрены особенности непрерывного профессионального развития учителей, которые преподают в 5-9 классах общеобразовательные предметы – "Математика", "Природоведение", "Технологии", "Язык и литература", "Обществоведение", "Рисование".

Основное внимание сосредоточено на конструировании основных этапов развертывания исследуемого процесса в системе последипломного образования и его обосновании. Автором статьи спроектирован целевой, концептуальный, организационно-деятельностный и диагностический этапы теоретической модели развития здоровьесберегающей компетентности учителя основной школы в системе последипломного образования. Модель предусматривает проектирование и реализацию индивидуальной образовательной траектории учителя, определения организационно-педагогических условий для обеспечения совершенствования здоровьесберегающей деятельности педагога основной школы с целью обеспечения позитивной динамики развития этой его характеристики в процессе непрерывного профессионального образования

Предложенная модель включает систему структурных и функциональных компонентов, которые обеспечивают развитие профессионально-личностных качеств и способностей, определяют индивидуализацию траектории профессионально-личностного развития и совершенствования педагогического мастерства учителей-предметников основной школы. Структурно-функциональная модель развития здоров'язберезувальної компетентности учителей основной школы в системе последипломного образования выступает как аналогия и является промежуточным звеном между выдвинутыми теоретическим положением и возможностью их дальнейшей проверки в реальном образовательном процессе.

Ключевые слова: *здоровьесберегающая компетентность учителя, учитель основной школы, здоровьесберегающая образовательная среда, здоровьесберегающая деятельность учителя, система последипломного образования, структурно-функциональная модель, модель развития здоровьесберегающая компетентности учителей основной школы в системе последипломного образования.*

ZHELEZNOVA T. P. Theoretical modeling of the development of health-preserving competence of basic secondary school.

The article is devoted to one of the topical problems of postgraduate teacher education – the development of health-preserving competence of basic secondary school teachers for the implementation of the strategy "Health through education" in general secondary education institutions. To realize this goal, theoretical modeling of the process of postgraduate professional growth of the teacher has been applied, taking into account not only the specifics of the teacher's professional activity, but also his experience, age, attitude to his own health, etc. The features of continuous professional development of teachers, who teach in 5-9 grades subjects in the educational branches "Mathematics", "Science", "Technology", "Languages and Literature", "Social Studies", "Arts", are considered.

The main focus is on the design of the main stages of deployment of the studied process in the system of postgraduate education and their justification. The author of the article has designed the target, conceptual, organizational, activity and diagnostic stages of the theoretical model of the development of health-preserving competence of basic secondary school teachers in the postgraduate education system.

The model provides for the design and implementation of the individual educational trajectory of the teacher, the definition of organizational and pedagogical conditions for improving the health-saving activity of the teacher of basic secondary school in order to ensure the positive dynamics of development of this characteristic in the process of continuing vocational education.

The proposed model includes a system of structural and functional components that ensure the development of professional-personal qualities and abilities, determine the individualization of the trajectory of professional-personal development and improve the pedagogical skills of basic secondary school teachers. The structural and functional model of the development of health-preserving competence of basic secondary school teachers in the system of postgraduate education acts as an analogy and is an intermediate link between the advanced theoretical provisions and the possibility of their further verification in the real educational process.

Keywords: *health-preserving, basic secondary school teacher, health-saving educational environment, health-preserving competence of the teacher, health-saving activity of the teacher, postgraduate pedagogical education, structural and functional model, model of development of health-preserving competence of basic secondary school teachers in the postgraduate education system.*

УДК 373.5.091.3:004.9

Мичка-Левченко Ю. З.

РОЗВИТОК МЕТОДИЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ МУЛЬТИМЕДІА В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті окреслено теоретичні засади та авторську методику використання мультимедіа в закладах загальної освіти. Показано, що завданням медіа-освіти є формування в учителів умінь і навичок щодо ефективного використання сучасних медіа, які поєднують вербальні, візуальні та інші способи сприйняття інформації. Введення мультимедійних засобів в освітню діяльність учителя розглядається як інтегральна педагогічна проблема, а розробка відповідних методик стає щораз актуальнішою. Акцентовано на окремих проблемах впровадження медіа в школі, а саме: не враховуються персоніфіковані стилі навчання та пізнавальні аспекти навчання, наявна неготовність низки учителів до використання мультимедіа тощо. Висвітлено пріоритетні напрями розвитку медіа-освіти: створення систем шкільної медіа-освіти для навчальних програм інтегрованої освіти учнів початкової